

Briselē, 11.4.2018.
SWD(2018) 97 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

Kopsavilkuma ziņojums

Pavaddokuments dokumentam

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par ES riska novērtēšanas pārredzamību un ilgtspēju pārtikas aprites ķēdē un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 178/2002 [par pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgiem principiem], Direktīvu 2001/18/EK [par ĢMO apzinātu izplatīšanu vidē], Regulu (EK) Nr. 1829/2003 [par ĢM pārtiku un barību], Regulu (EK) Nr. 1831/2003 [par barības piedevām], Regulu (EK) Nr. 2065/2003 [par kūpināšanas aromatizētājiem], Regulu (EK) Nr. 1935/2004 [par materiāliem, kas paredzēti saskarei ar pārtiku], Regulu (EK) Nr. 1331/2008 [par vienotu atļauju piešķiršanas procedūru pārtikas piedevām, fermentiem un aromatizētājiem], Regulu (EK) Nr. 1107/2009 [par augu aizsardzības līdzekļiem] un Regulu (ES) Nr. 2015/2283 [par jauniem pārtikas produktiem]

{ COM(2018) 179 final }

Kopsavilkuma ziņojums

1. IEVADS

Šis ziņojums aptver iedzīvotāju un nacionālo iestāžu, kā arī grupu un organizāciju ("ieinteresēto personu") atsauksmes par iniciatīvu Komisijas priekšlikumam, ar ko ierosina regulu par ES riska novērtēšanas pārredzamību un ilgtspēju pārtikas aprites ķēdē ("Komisijas priekšlikums"). Komisijas priekšlikums aicina grozīt Regulu (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi (EFSA) un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu. Lai nodrošinātu konsekveni, Komisijas priekšlikums ierosina grozīt vēl citus pārtikas nozares tiesību aktus. Minētais priekšlikums ir balstīts uz Vispārīgās pārtikas aprites regulas atbilstības pārbaudes¹ konstatējumiem un turpina darbu, kas aizsākts ar Komisijas paziņojumu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu "Aizliegt glifosātu un aizsargāt no kaitīgiem pesticīdiem gan cilvēkus, gan vidi"².

No 2017. gada 20. decembra līdz 2018. gada 17. janvārim iedzīvotāji un ieinteresētās personas varēja iesniegt komentārus par **Komisijas ceļvedi**³. Komentārus sniedza 20 ieinteresētās personas (15 tirdzniecības un uzņēmējdarbības asociācijas, 4 nevalstiskās organizācijas (NVO) un viena dalībvalsts (DV) iestāde), kā arī viens iedzīvotājs.

Pēc tam no 2018. gada 23. janvāra līdz 2018. gada 20. martam notika **atklāta sabiedriskā apspriešana**⁴, kuras mērķauditorija bija iedzīvotāji un ieinteresētās personas. Sabiedriskajā apspriešanā tika saņemtas atbildes no 471 dalībnieka: 318 iedzīvotājiem un 153 ieinteresētajām personām. 18 ieinteresētās personas sniedza atsauksmes arī par minēto ceļvedi.

Ieinteresētās personas, kas piedalījās apspriešanā, pārstāv dažādas struktūras: tirdzniecības un uzņēmējdarbības asociācijas (39,22 %), uzņēmumus un grupas (14,38 %), NVO (13,07 %), profesionālās asociācijas (8,5 %), nacionālās/reģionālās iestādes (8,5 %), valsts aģentūras (5,23 %) un pētniecības institūtus (3,92 %), publiskas iestādes (1,96 %), profesionālus konsultāciju birojus (1,96 %), ideju laboratorijas (1,31 %), juridiskās firmas (0,65 %), ES iestādes (0,65 %) un citus (0,65 %). Kas attiecas uz iedzīvotājiem, kuri sniedza atbildes, 318 respondenti bija no 26 dalībvalstīm, 10 respondenti bija Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valstu iedzīvotāji un 5 respondenti — citu ārpussavienības valstu pārstāvji.

Iedzīvotāji savas zināšanas par ES pārtikas nekaitīguma novērtēšanas sistēmu un tās tiesisko regulējumu vērtē šādi: ļoti labas (22,64 %), labas (33,65 %), pietiekamas (26,42 %), nepietiekamas (14,78 %) vai to nav vispār (2,52 %). Organizācijas savas zināšanas par minēto sistēmu vērtē šādi: ļoti labas (37,25 %), labas (47,06 %), pietiekamas (14,38 %), nepietiekamas (0,65 %), to nav vispār (0,65 %).

¹ https://ec.europa.eu/food/safety/general_food_law/fitness_check_en.

² https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/pesticides_glyphosate_eci_final.pdf.

³ <http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-6265773>.

⁴ https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-transparency-and-sustainability-eu-risk-assessment-food-chain_lv.

Notika arī mērķorientētas apspriešanās ar konkrētām ieinteresēto personu grupām. Piemēram, **Pārtikas aprites un dzīvnieku veselības padomdevēju grupas**⁵ sanāksmē notika apspriešanās ar ES līmeņa ieinteresēto personu organizācijām, kuras pārstāv lauksaimniekus, kooperatīvus, pārtikas rūpniecības nozari, mazumtirgotājus, patērētājus, speciālistus un pilsonisko sabiedrību. Apspriešanās notika arī ar **EFSA konsultatīvās padomes**⁶ (kurā pārstāvētas nacionālās pārtikas nekaitīguma iestādes) un **Komisijas Vispārīgās pārtikas aprites regulas ekspertu grupas**⁷ starpniecību, kā arī **EFSA zinātniskajā komitejā**⁸.

Tika ņemta vērā arī Eiropas Ombuda vēstule Eiropas Komisijas priekšsēdētājam, kurā lūgts nodrošināt, lai ES riska novērtējuma modelis pārtikas aprites jomā būtu neatkarīgs, pārredzams un ļautu jēgpilni iesaistīties ieinteresētajām personām.

Netika ņemti vērā apspriešanās saņemtie komentāri, kas bija ārpus Komisijas priekšlikuma tvēruma.

2. NOZARES PĒTĪJUMU PĀRREDZAMĪBA

Iedzīvotāji un ieinteresētās personas atzina, ka **publiska piekļuve nozares pētījumiem** (izņemot komercnoslēpumus un citu konfidenciālo informāciju), kurus *EFSA* izmanto riska novērtējumos, ir ļoti svarīga, jo tā ir būtisks elements, kas palīdz nodrošināt uzticēšanos ES riska novērtējumam pārtikas nekaitīguma jomā. Atklātajā sabiedriskajā apspriešanās šo elementu par svarīgu vai ļoti svarīgu atzina 86,8 % iedzīvotāju un 88,2 % ieinteresēto personu. Respondenti par ļoti svarīgu uzskata arī *EFSA* publiskoto informāciju par savām darbībām un pienesumu.

Iedzīvotāji un ieinteresētās personas atzina, ka **nozares pētījumu publicēšana** (ieskaitot neapstrādātus/apkopotus datus, bet izņemot komercnoslēpumus vai citu konfidenciālu informāciju) pozitīvi vai ļoti pozitīvi ietekmē šādus aspektus:

- ES riska novērtēšanas sistēmu dara pārredzamāku — šādam apgalvojumam piekrīt 87,4 % iedzīvotāju un 91,5 % ieinteresēto personu;
- stiprina patērētāju uzticēšanos ES riska novērtēšanas sistēmai — apgalvojumam piekrīt 84,9 % iedzīvotāju un 73,9 % ieinteresēto personu;
- dod iespēju citiem zinātniekiem vai trešajām personām rūpīgi pārbaudīt datus — apgalvojumam piekrīt 81,8 % iedzīvotāju un 80,4 % ieinteresēto personu;
- ieinteresēto personu vidū uzlabo apmaiņu ar informācijas par riskiem — apgalvojumam piekrīt 81,5 % iedzīvotāju un 76,5 % ieinteresēto personu.

Patērētāju organizācijas uzskatīja, ka patērētāju uzticēšanās būs atkarīga arī no citiem faktoriem, piem., trešo personu veiktām pētījumu pārbaudēm, jo kopumā patērētājiem trūkst zinātniskas kompetences, lai varētu izmantot publicētos pētījumus.

⁵ https://ec.europa.eu/food/expert-groups/ag-ap/adv-grp_fchaph/wg_2018_en.

⁶ <https://www.efsa.europa.eu/en/events/event/180206>.

⁷ https://ec.europa.eu/food/safety/general_food_law/expert_group_en.

⁸ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/event/180214-m.pdf>.

42,1 % iedzīvotāju un 21,6 % ieinteresēto personu atbildēja, ka **nozares pētījumu publicēšanai** ir būtiska vai ļoti būtiska ietekme uz **konkurētspēju**; savukārt pozitīvu vai ļoti pozitīvu ietekmi uz **inovāciju** atzina 56,3 % iedzīvotāju un 31,4 % ieinteresēto personu. Atbildot uz šo pašu jautājumu, aptuveni 35 % ieinteresēto personu (šajā gadījumā galvenokārt nozares pārstāvju organizācijas) atzina, ka nozares pētījumu publicēšana negatīvi vai ļoti negatīvi ietekmēs gan konkurētspēju, gan inovāciju stimulus. Nozares pārstāvju organizācijas norādīja, ka pastāv publicēto datu ļaunprātīgas izmantošanas risks.

Viedokļi par nozares pētījumu **nekonfidenciālo daļu publicēšanai piemērotāko laiku** riska novērtēšanas procesā un par **ietekmi uz pārredzamību** atšķīrās. No iedzīvotājiem saņemto atbilžu sadalījums bija šāds: 58,8 % uzskata, ka tūlītēja publicēšana bez konfidencialitātes pārbaudēm, radīs pozitīvu vai ļoti pozitīvu ietekmi, 6,9 % atbildēja, ka tam nebūs nekādas ietekmes, bet 28,9 % respondentu domā, ka ietekme būs negatīva vai ļoti negatīva. Aptaujās par citiem ar publicēšanas laiku saistītiem scenārijiem viedokļu atšķirības nebija tik izteiktas, izņemot scenāriju, kas paredz nozares pētījumus nepublicēt vispār: 77,1 % iedzīvotāju atzīst, ka tam būs negatīva vai ļoti negatīva ietekme, un tikai 4,1 % iedzīvotāju domā, ka tam būs pozitīva vai ļoti pozitīva ietekme. Savukārt ieinteresēto personu atbildes sadalījās šādi: 71,9 % domā, ka nozares pētījumu nepublicēšanas ietekme būs negatīva vai ļoti negatīva un tikai 1,3 % atbildēja, ka tā būs pozitīva.

Iesaistītās personas kopumā atzīst, ka publicēšanas laiks **konkurētspēju var ietekmēt** negatīvi vai ļoti negatīvi, jo īpaši, ja publicēšana notiek agrīnā novērtēšanas procesa posmā. Nozares ieinteresētās personas arī uzsvēra nepieciešamību novērst komercdatu negodīgu izmantošanu. Dažos DV iestāžu komentāros pausts, ka tiesību aktos būtu jāprecizē, kāda informācija uzskatāma par konfidenciālu. NVO komentēja, ka nepieciešams pārskatīt nozares pētījumu sakarā iesniegto konfidencialitātes pieprasījumu derīgumu.

Sabiedriskajā apspriešanā gan iedzīvotāji, gan iesaistītās personas par noderīgiem vai ļoti noderīgiem rīkiem atzina atklātu pasūtīto pētījumu reģistru, mašīnlasāma formāta izmantošanu un dažāda līmeņa pieeju pētījumiem. Nozares pasūtīto pētījumu reģistra izveides sakarā DV iestādes galvenokārt norādīja uz problēmām, kas saistītas ar pasākuma piemērojamību ārpus ES. Dažas DV iestādes un nozares ieinteresētās personas uzskatīja, ka tas var kaitēt ES inovācijām.

3. NOZARES VEIKTOS PĒTĪJUMOS IEGŪTIE PIERĀDĪJUMI

Lielākā daļa iedzīvotāju un ieinteresēto personu atzina, ka **spēkā esošie pasākumi** ir vajadzīgi, vai ļoti vajadzīgi, lai nozares iesniegtajiem pētījumiem nodrošinātu pienācīgu robustumu, kāds nepieciešams *EFSA* riska novērtēšanas vajadzībām.

Kopumā iedzīvotāji atzina, ka visi atklātajā sabiedriskajā apspriešanā ierosinātie **papildu pasākumi saistībā ar nozares iesniegtajiem pētījumiem** lielākā vai mazākā mērā palīdz stiprināt *EFSA* riska novērtējumus; tas atzīts vairāk nekā 75 % atbilžu par atsevišķiem pasākumiem. Lai gan kopumā ieinteresēto personu viedokļi bija līdzīgi, neliela daļa uzskatīja, ka atsevišķiem pasākumiem ir relatīvi lielāka vai mazāka ietekme. Konkrētāk, ieinteresētās personas, kas pārstāv nozari, zināmā mērā vai lielā mērā par vērtīgu uzskatīja iespēju

individuāliem pieteikumu iesniedzējiem sniegt pirmsiesniegšanas konsultācijas, tajā pašā laikā patērētāju organizācijas un dažas citas NVO neuzskatīja, ka tas dos vērā ņemamus rezultātus, turklāt tās arī uzsvēra vajadzību nodrošināt EFSA zinātniskās procedūras neatkarību. Dažas DV uzskatīja, ka, ņemot vērā pirmsiesniegšanas konsultāciju izmaksu un ieguvumu analīzi, potenciālais ieguvums no tām būs neliels.

83,7 % iedzīvotāju un 63,4 % ieinteresēto personu atbildēja, ka, **papildinot nozares pētījumus ar verificējošiem pētījumiem**, EFSA riska novērtēšanas sistēma zināmā mērā vai lielā mērā tiks stiprināta. Kas attiecas uz verificējošo pētījumu finansēšanu, neliela daļa iedzīvotāju un ieinteresēto personu uzskatīja, ka izmaksas būtu jāsedz katram attiecīgajam pieteikuma iesniedzējam pašam. Iedzīvotāju atbildes par citām ierosinātajām finansēšanas iespējām sadalījās šādi: finansēšanu no ES budžeta atbalstīja 32,1 % respondentu, kopēju finansējumu no visu nozares pieteikumu iesniedzēju iemaksām — 27 % respondentu, bet publiskā un nozares finansējuma kombināciju 25,2 % respondentu. Atbildes ieinteresēto personu grupā: attiecīgi 47,7 %, 21,6 % un 9,2 %.

Kas attiecas uz iespēju **padarīt stingrāku revīziju sistēmu, ko izmanto attiecībā uz laboratorijām**, kuras veic nozares pētījumus, abu respondentu grupu lielākā daļa — 78,3 % iedzīvotāju un 72,6 % ieinteresēto personu — uzskatīja, ka tas zināmā mērā vai lielā mērā palīdzēs stiprināt EFSA veikto riska novērtēšanu. Dažas DV bija skeptiskas par šā pasākuma iespējamo pievienoto vērtību.

Iedzīvotāji un ieinteresētās personas bija vienprātis, ka EFSA riska novērtēšanas sistēmas stiprināšanas nolūkā ir svarīgi **piešķirt vairāk publisko resursu pārtikas nekaitīguma pētījumu finansēšanai**: apmēram 80 % iedzīvotāju atbildēja, ka ES vai nacionālam finansējumam zināmā mērā vai lielā mērā būs pozitīva ietekme, ieinteresēto personu grupā šā pasākuma atbalstītāju līmenis bija nedaudz zemāks. Dažas NVO un EFSA zinātniskā komiteja uzskatīja, ka lielāku publisko resursu piešķiršana pārtikas nekaitīguma pētījumiem dos pievienotu vērtību.

Apspriešanās laikā ar ieinteresētajām personām tika uzsvērts potenciāls, kuru varētu iegūt, iedibinot procedūras atvērtām apspriešanām par datiem, kas saistīti ar pētījumiem, kurus nozare iesniedz atļauju procedūras ietvaros. Lai gan kopumā šādu procedūru iedibināšana tika atbalstīta, dažas DV iestādes un nozares ieinteresētās personas minēja potenciālu negatīvu ietekmi uz EFSA riska novērtēšanas procesa ilgumu. Nozares ieinteresētās personas turklāt aicināja ņemt vērā potenciālo negatīvo ietekmi uz konkurētspēju un inovāciju, jo īpaši jaunu vielu gadījumā, kad pastāv risks, ka izpaustos datus kāds izmantos ļaunprātīgi, un izteica bažas par intelektuālā īpašuma tiesībām.

4. RISKU KOMUNIKĀCIJA [PAZIŅOŠANA]

Kopumā visas aptaujātās puses atzina, ka pasākumi ar mērķi uzlabot risku paziņošanu ir vērtīgi.

Atklātajā sabiedriskajā apspriešanā vairāk nekā trešdaļa iedzīvotāju atzina, ka **esošā riska paziņošanas sistēma** nepietiekami vai nemaz nepalīdz panākt uzticēšanos ES lēmumu

pieņemšanas procesam pārtikas aprites ķēdē. Visus **ierosinātos jaunos pasākumus**, kuri potenciāli varētu stiprināt riska paziņošanas konsekvenci, lielākā daļa respondentu no abām grupām uzskatīja par efektīviem vai ļoti efektīviem (61,4 % un 92,2 % respondentu). Attiecībā uz šo secinājumu izņēmums ir ieinteresēto personu grupa, kurā 23,5 % (dažas NVO) neuzskata, ka riska paziņošanas galveno principu iekļaušana tiesību aktos būs rezultatīva.

Daži iedzīvotāji uzsvēra, ka riska paziņošanā nebūtu jāpieļauj sarežģītība un/vai neskaidrības un ieteica šo procesu vienkāršot un padarīt skaidrāku. Patērētāju organizācijas izteicās, ka vajadzētu labi izskaidrot pieņemtos politiskos risinājumus un uzlabot DV iesaisti riska paziņošanā. DV atzina, ka visām iesaistītajām pusēm vajadzētu rīkotie koordinētāk.

5. RISKĀ NOVĒRTĒŠANAS SISTĒMAS ILGTSPĒJA UN DV IESAISTE

Tika konstatēts, ka **rīki, kas pašlaik pieejami EFSA** un DV zinātniskās sadarbības atbalstam, jau tagad lielā mērā iesaista dalībvalstis ES riska novērtēšanas sistēmā: vairāk nekā 70 % respondentu (gan iedzīvotāju, gan ieinteresēto personu grupā) uzskata, ka visi minētie rīki zināmā mērā vai lielā mērā ir noderīgi.

Vairāk nekā 40 % iedzīvotāju nepiekrīta vai kategoriski nepiekrīta apgalvojumam, ka **DV ir pietiekami iesaistītas EFSA darbā**. Arī ieinteresēto personu grupā atbildes bija līdzīgas. Turklāt gan iedzīvotāji (75,2 %), gan ieinteresētās personas (79,7 %) piekrīt vai pilnībā piekrīt apgalvojumam, ka nacionālo struktūru zinātniskais pienesums EFSA uzdevumu izpildē būtu pienācīgi finansiāli jāatlīdzina. Lielākā daļa respondentu (vairāk nekā 75 % gan iedzīvotāju, gan ieinteresēto personu grupās) piekrīta vai pilnībā piekrīta, ka intensīvākai DV iesaistei ir svarīga nozīme, lai nodrošinātu, ka EFSA ir piekļuve plašam DV ekspertu lokam. DV iestādes atzina, ka sadarbības veicināšanā svarīgi ir stimuli. Dažas DV, nozares ieinteresētās personas, NVO (ieskaitot patērētāju organizācijas) un EFSA zinātniskā komiteja uzsvēra, ka, īstenojot sadarbību ar DV, ir jārespektē EFSA uzdevumu izpildē iesaistīto ekspertu neatkarība un riska novērtēšanas un riska pārvaldības nošķirtība.

57,5 % iedzīvotāju un 53,6 % ieinteresēto personu piekrīta vai pilnībā piekrīta apgalvojumam, ka **DV jābūt pārstāvētām EFSA valdē**. Tomēr 27,7 % pilsoņu un 26,1 % ieinteresēto personu šim apgalvojumam nepiekrīt vai kategoriski nepiekrīt. Daži iedzīvotāji un ieinteresētās personas (tostarp DV iestādes) uzsvēra nepieciešamību skaidri nošķirt riska novērtēšanu un riska pārvaldību, kā arī ierosināja citu ieinteresēto personu grupu pārstāvību. DV iestādes arī uzskatīja, ka ir svarīgi skaidri definēt valdes pienākumus, lai neveidotos dublēšanās ar EFSA konsultatīvās padomes darbību.

Gan iedzīvotāju, gan ieinteresēto personu grupās vairāk nekā 80 % respondentu par noderīgiem vai ļoti noderīgiem atzina tādus elementus kā, piemēram, EFSA tiesības izraudzīties izcilus un neatkarīgus ekspertus no liela kandidātu saraksta un EFSA neatkarība no riska pārvaldītājiem (Komisijas un DV) un nozares. Iespēja no liela kandidātu saraksta izvēlēties izcilus un neatkarīgus ekspertus ieguva vēl lielāku atbalstu: 96,2 % iedzīvotāju un 98,7 % ieinteresēto personu to uzskatīja par noderīgu vai ļoti noderīgu risinājumu. Zinātnisko viedokļu atšķirību nepieļaušanu ES un nacionālā līmenī par noderīgu vai ļoti noderīgu uzskatīja 72,3 % respondentu iedzīvotāju grupā un 79,1 % respondentu ieinteresēto personu

grupā. Vairāk nekā 75 % respondentu no abām grupām par lietderīgu vai ļoti lietderīgu atzina dublēšanās nepieļaušanu starp riska novērtēšanu ES un valstu līmenī, un to, ka *EFSA* vajadzētu būt nodrošinātam atbilstošam resursu līmenim.

Dažas DV iestādes uzsvēra vajadzību panākt līdzsvaru starp *EFSA* neatkarības politiku un tās saikni ar zinātnisko izcilību un nepieciešamību piedāvāt stimulus (gan finansiālus, gan nefinansiālus), lai veicinātu DV ekspertu pienesumu *EFSA* darbā.

6. SECINĀJUMI

Kopumā savās atbildēs iedzīvotāji un ieinteresētās personas atzina, ka Komisijas iniciatīvā aplūkotajiem elementiem ir liela nozīme saistībā ar mērķi uzlabot ES veikto riska novērtēšanu pārtikas aprites nozarē. Respondenti arī uzsvēra nepieciešamību nodrošināt, ka Komisijas priekšlikums šos elementus stiprina, vienlaikus saglabājot principus, uz kuriem balstīta ES pārtikas nekaitīguma sistēma.

Dažādās apspriešanās saņemtās atbildes liecināja, ka, gatavojot Komisijas priekšlikumu, **nepieciešams apsvērt šādus elementus:**

- jo agrāk riska novērtēšanas procesā ir piekļuve nozares pētījumiem, jo lielāka ir ietekme uz pārredzamību;
- lai nepieļautu kavēkļus inovācijām un konkurētspējai, ir būtiski nodrošināt konfidencialitāti un intelektuālā īpašuma tiesības;
- jābūt detalizēti skaidram, attiecībā uz kādiem nozares pētījumu elementiem var pieprasīt konfidencialitāti, un konfidencialitātes pieprasījumi ir pienācīgi jānovērtē;
- vajadzīga samērīga nozares pētījumu kvalitātes verificēšanas procedūra attiecībā uz atbilstību attiecīgajiem standartiem;
- kādi ir *EFSA* pirmsiesniegšanas konsultāciju potenciālie ieguvumi nozares pieteikumu iesniedzējiem, vienlaikus pilnībā respektējot zinātnisko procedūru neatkarību;
- vai ir pieejami lielāki publiskie resursi pārtikas nekaitīguma pētījumu finansēšanai;
- nepieciešams novērst potenciālo negatīvo ietekmi uz novērtēšanas procesa ilgumu, ko rada iesniegto pētījumu apspriešana; nepieciešams nodrošināt konfidencialu datu un personas datu aizsardzību;
- riska paziņošanu pārtikas nekaitīguma jomā var vēl vairāk stiprināt, uzlabojot koordinēšanu un iesaistot attiecīgās ieinteresētās personas;
- *EFSA* darbībās ciešāk iesaistot DV iestādes, jāturpina nodrošināt riska novērtēšanas un riska pārvaldības nošķiršana;
- zinātniskā neatkarība un ekspertu izcilība ir ES riska novērtēšanas sistēmas stūrakmeņi;
- lai nodrošinātu, ka *EFSA* no DV saņem tai vajadzīgās speciālās zināšanas, ir vajadzīgi adekvāti stimuli.